

Fedeleš Tamás akadémiai doktori értekezése a késő középkori Magyar Királyság Római Kúriához fűződő kapcsolatairól meglévő ismereteink elmélyítését teszi lehetővé. A jelölt az 1426–1523 közötti szűk évszázadban a szentelési céllal Rómába látogató magyarországi klerikusok mintegy 800 fős csoportját vizsgálja. Az értekezés új forrásanyagot feltáró és feldolgozó munka, mely elsősorban a disszerensnek a Vatikáni Levéltárban, illetve egyéb római, magyarországi és bécsi levéltárakban végzett kutatásain alapul, az általa használt források között egyaránt található egyházi és világi keletkezésű. Az értekezés elkészítése során a szerző olyan interdiszciplináris vizsgálati módszerről tett tanúbizonyságot, melyben egyszerre jelennek meg az egyház- és liturgiátörténet mellett levéltártani, paleográfiai, történeti és művelődéstörténeti, továbbá földrajzi ismeretek, valamint a politika- és társadalomtörténet szempontjai is. Fedeleš legalább olyan biztonsággal mozog a külföldi archívumok iratanyagában, mint a témához kapcsolódó legújabb német, olasz, angol és francia nyelvű irodalmakban. A jelölt a kúriai szentelés intézményének késő középkori népszerűségét összetett érvrendszerrel magyarázza, ezek közé sorolja a gyorsított eljárás, az otthoni szentelő személy távollétét, az akadályok alóli felmentés kérését, valamint a visszaéléseket. Megfigyelései szerint a szentelési céllal Rómába menő, magyarországi klerikusok általában csoportosan, előre tervezetten, összehangoltan keltek útra, a nagyobb biztonság kedvéért, s utazási kedvüket befolyásolhatták az olyan kül- és belpolitikai események, mint a polgárháború, a török veszély vagy a járványok. A jelölt bemutatja azt az eljárásrendet, azokat a hivatalokat, amelyekhez a szentelés végett Rómába érkező egyháziak alkalmazkodtak és fordultak, igazolja, hogy a magyarországi klerikusokra ugyanaz a szabályozott rend vonatkozott, mint a más országokból érkezőkre, ugyanazoknak az alapvető kritériumoknak (rendenként eltérő kor, törvényes származás, testi épség, erkölcsös életvitel, felkészültség és bizonyos rendek esetében javadalom) kellett megfelelniük. Fedeleš megállapítja, hogy a Magyar Királyság területén működő különböző szintű iskolák alkalmasak voltak a klerikus mesterség alapjainak elsajátítására, ezzel cáfolja a vidéki papság tudatlanságának toposzát, s bizonyítja, hogy az Apostoli Kamara nem támogatta a középkor végi papság képzetlenségének terjedését. A jelölt törekszik a kamarai regisztrumkötetekben szereplő, a szentelendő klerikusokra, valamint a szentelés körülményeire vonatkozó egysíkú adatsorokat táblázatok, grafikonok, térképek segítségével rendszerezni, ugyanezt a célt szolgálja terjedelmes adattára, illetve életrajzi kutatásokkal színesíteni. A jelölt által elvégzett munka nem csak a magyar okleveles anyagból nyerhető ismereteket bővíti jelentősen, s a témára vonatkozó ismereteinket gazdagítja új eredményekkel, de az egyház és a szentszéki adminisztráció egyetemes jellegéből adódóan szorosan kapcsolódik a kurrens európai egyház- és társadalomtörténeti kutatásokhoz, ennél fogva nemcsak Magyarországon, hanem Kelet-Közép-Európában is hiánypótlónak tekinthető. Hozzájárul a késő középkori Magyar Királyság tágabb értelemben vett történetének – köz- és társadalomtörténetének – kutatásához is, de még a késő középkori diplomáciatörténet számára is tartogat újdonságokat (lásd például a magyar uralkodó néhány esztendeig Rómában tartózkodó rezidens követét). A disszertáció fontos témáról szóló, módszertanában jól megoldott történettudományi értekezés, amelynek új eredményei továbbgondolásra érdemesek és további kutatási irányokat is kijelölnek.